

Les desigualtats culturals no són una conseqüència, són una estructura

Published by [Interacció](#) [1] on 27/09/2019 - 10:46 | Last modification: 25/06/2026 - 12:27

Aquest document impulsat pel Grup de treball sobre cultura i desigualtat a Barcelona constitueix una de les primeres aproximacions sistemàtiques a les desigualtats culturals des de la perspectiva de les polítiques públiques locals. La seva aportació principal no és tant oferir un diagnòstic exhaustiu com proposar un marc conceptual i una agenda de recerca que permetin entendre la cultura com un espai on també es produeixen, es reproduïxen i es poden combatre les desigualtats socials.

El text parteix d'una afirmació clara: la promoció de l'equitat cultural hauria d'ocupar un lloc central en les polítiques culturals urbanes. Per als autors, la desigualtat no és una qüestió perifèrica ni un efecte secundari de les polítiques culturals, sinó un dels seus reptes fonamentals.

L'informe centra l'atenció en allò que denomina «cultura pública i ciutadana», és a dir, en les formes de participació col·lectiva vinculades a l'activitat cultural promoguda o facilitada per les institucions públiques. Aquesta participació s'analitza a partir de dues dimensions: participar i decidir. Participar significa assistir a activitats, formar part d'entitats, desenvolupar pràctiques culturals amateurs o exercir activitats professionals vinculades a la programació cultural. Decidir implica intervenir en els espais on es defineixen les polítiques culturals, els òrgans de govern, els processos participatius o la distribució de subvencions.

Un dels aspectes més interessants del document és la identificació de tres grans factors que condicionen les desigualtats culturals. El primer és el de les diferències socials i territorials, com ara el gènere, l'edat, l'origen, la diversitat funcional o el lloc de residència. El segon és el dels recursos disponibles, tant materials com simbòlics, especialment la renda, el nivell educatiu, el temps disponible o la familiarització amb les pràctiques culturals. El tercer, menys habitual en els estudis sobre participació cultural, és el de les connexions i els vincles socials, que inclouen la connectivitat digital, la mobilitat, les xarxes de relació i l'accés a la informació.

Les dades recollides per al cas de Barcelona mostren patrons molt consistents. La classe social continua sent un factor determinant. Les activitats culturals municipals són utilitzades habitualment pel 74,7% de les persones d'alt nivell socioeconòmic i només pel 33,7% de les persones de nivell baix. A les biblioteques públiques la diferència també és notable: 56,9% davant del 34,3%. Entre els menors de 16 anys, el percentatge dels que no realitzen activitats culturals o de lleure de manera regular és gairebé cinc vegades superior en els estrats baixos que en els alts.

El territori també apareix com un factor de desigualtat rellevant. L'assistència familiar a activitats culturals oscil·la entre el 73% a Gràcia i el 46,8% a Nou Barris. Les dades d'assistència als museus municipals mostren igualment una forta concentració en determinats districtes de la ciutat.

El nivell educatiu reforça aquest patró. Mentre que el 67% de les persones amb estudis universitaris havia visitat una biblioteca durant els darrers sis mesos, aquesta proporció es reduïa al 42% entre les persones amb estudis obligatoris. També la participació en les festes de la Mercè augmentava de manera significativa amb el nivell formatiu.

?Les desigualtats culturals no només reflecteixen diferències individuals. També expressen la distribució desigual d'oportunitats, recursos i connexions dins la ciutat.

La dimensió de gènere revela una altra realitat significativa. Malgrat la presència majoritària de dones en alguns estudis artístics, la seva representació en la direcció d'espectacles, en les programacions dels grans equipaments i festivals o en els reconeixements professionals continua sent clarament inferior a la dels homes. Als teatres i festivals analitzats, només un 12% de les direccions corresponien a dones, mentre que als principals festivals de música de Barcelona la presència femenina programada no arribava al 15%.

El document introdueix també una idea especialment rellevant per a les polítiques culturals locals: la noció d'«actius culturals». Davant una mirada centrada exclusivament en dèficits i mancances, proposa identificar aquells recursos comunitaris que poden contribuir a reduir desigualtats: persones, entitats, xarxes informals, equipaments públics, comerços culturals o espais públics. La cultura apareix així com una capacitat distribuïda en el territori i no únicament com una oferta institucional.

El debat final recollit al document apunta cap a una qüestió de fons. La cultura encara no ocupa el mateix lloc que l'educació o la salut en les polítiques redistributives. Aquesta situació fa que la relació entre cultura i desigualtat depengui sovint de prioritats polítiques contingents i no d'un consens consolidat sobre la cultura com a dret i com a dimensió central de la igualtat. El text planteja una pregunta que continua oberta: si la cultura hauria de ser considerada una política redistributiva tan important com altres pilars de l'estat del benestar.

Llegit avui, aquest document resulta especialment rellevant perquè anticipa debats que posteriorment han guanyat centralitat: els drets culturals, l'equitat territorial, la participació cultural, la representació de la diversitat o la necessitat d'indicadors que vagin més enllà del simple recompte d'assistències. La seva aportació més valuosa és probablement el desplaçament de la pregunta. No es tracta només de saber qui participa en la cultura, sinó d'entendre quines condicions socials, territorials i institucionals fan possible o dificulten aquesta participació.(n. de l'e., 2026)

Referència

Barbieri, N., Canal, R., Fernández, P., Manils, A., Morales, E., Manzano, R., Partal, A., Pascual, J., Quintana, B., Salazar, Y., i Tort, M. (2019). *Cultura i desigualtat a Barcelona: Indicadors i reflexions per al debat i la recerca sobre la participació cultural*. Grup de treball sobre cultura i desigualtat a Barcelona.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

—

— [2]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Tags: desigualtats culturals

Tags: accés a la cultura

Tags: participació cultural

Tags: drets culturals

Tags: valor públic de la cultura

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2019/desigualtats-culturals>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/cultura-i-desigualtat-bcn.pdf>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8097>

